

Duurzame ontwikkeling

Inspiratiebundel

In deze inspiratiebundel vind je een selectie educatief materiaal uit onze collectie rond het thema Duurzame ontwikkeling.

Ontleen deze educatieve materialen, en nog véél meer, gratis in een **Kleur Bekennen** documentatiecentrum. Je kan er ook beroep doen op onze educatieve medewerkers voor advies op maat. Wij maken jou graag wegwijs in een zeer divers aanbod.

Zoek je online lesmateriaal, workshops of nascholingen? Daarvoor kan je terecht op onze projectsite “KlasCement voor wereldburgers”: www.klascement.net/wereldburgerschapseducatie

LESMATERIAAL

Water ‘Een zee van mogelijkheden’

Djapo, 2016

Doelgroep: 3-6 jaar

Samen met de kinderen onderzoek je verschillende deelthema’s: drinken, wassen, tanden poetsen, naar het toilet gaan, bij de afwas helpen, handen wassen en met water spelen. Jullie gaan op onderzoek in eigen omgeving én in die van kinderen wereldwijd. Zo maken jullie kennis met Cynthia uit Namibië en de manier waarop zij met water omgaat en ontdekken jullie gelijkenissen en verschillen tussen watergebruik hier en elders.

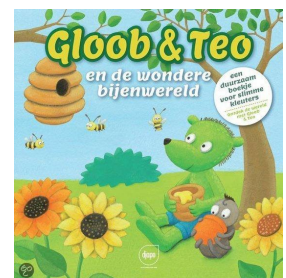

De wondere bijenwereld

Djapo, 2014

Doelgroep: 3-8 jaar

Gloob & Teo de spin houden van de natuur. Ze genieten van hun tuintje en ze planten zonnebloemen. Daar komen de bijtjes. Die zijn dol op de kleurrijke bloemen. Gloob & Teo volgen de bijtjes tot in hun nest. Wist je dat de bijtjes voor lekkere honing zorgen? En dat honing heel veel energie geeft, om bijvoorbeeld in de tuin te werken? En dat de zaden van de zonnebloemen op hun beurt weer zorgen voor voedsel voor de vogeltjes in de tuin? Ontdek het in ‘Gloob & Teo en de wondere bijenwereld’. Een duurzaam boekje voor slimme kleuters.

Het kleine kamertje van de koning

MOS, 2016

Doelgroep: 5-8 jaar

MOS ontwikkelde een reeks 'kaMOShibai' verhalen rond duurzame ontwikkeling (thema's: opwarming van de aarde, delen, water, voedselkilometers, ...). De vertelplaten zijn te gebruiken vanaf de eerste kleuterklas tot en met het tweede leerjaar. Doorheen elk verhaal helpen sleutelvragen en tips jou om duurzame ontwikkeling toe te passen in de klas. 'Het kleine kamertje van de koning' gaat over waterverbruik.

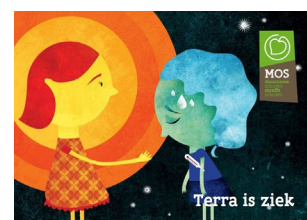

Terra is ziek

MOS, 2016

Doelgroep: 5-8 jaar

Hoe breng je kinderen in contact met de magie van verhalen? Met de kamishibai! Op basis van dit Japans verteltheater schreven we verhalen rond duurzame ontwikkeling. Doorheen elk verhaal helpen sleutelvragen en tips jou om duurzame ontwikkeling toe te passen in de klas. De vertelplaten zijn te gebruiken vanaf de eerste kleuterklas tot en met het tweede leerjaar. Het verhaal van 'Terra is ziek' gaat over de opwarming van de aarde.

Reus Gommaar is boos

MOS, 2017

Doelgroep: 5-10 jaar

MOS ontwikkelde een aantal «kaMOShibai»-verhalen rond duurzame ontwikkeling. In dit verhaal is Gommaar, een reus van een windmolen, boos omdat de mensen zoveel energie verspillen. Het verhaal is geschikt voor kinderen van de 3e kleuterklas t/m het 3e leerjaar. Het wordt ondersteund door sleutelvragen en tips (o.m. een STEM-activiteit rond windmolens) die aanzetten tot acties om de school te verduurzamen. Daarbij maak je de leerlingen warm om energie te besparen.

Waterspilling, 'Elke druppel telt'

Djapo, 2016

Doelgroep: 6-8 jaar

Samen met de kinderen onderzoek je verschillende deelthema's rond waterspilling. Jullie ontdekken en ervaren hoe kostbaar water is, hoeveel je ervan gebruikt en welke weg het aflegt. Jullie gaan op onderzoek in eigen omgeving én in die van kinderen wereldwijd.

MIK@DOE

Studio Globo, 2017

Doelgroep: 6-12 jaar

MIKADOE is een educatief pakket voor lagere scholen. Centraal figuurtje Mik neemt je leerlingen op sleeptouw en laat hen op een speelse manier antwoorden ontdekken op vragen als: Wat is duurzaamheid? Hoe sta ik tegenover armoede, eerlijke handel, honger? Hoe werk ik mee aan een leefbare wereld? Hoe zet ik samen met de klas een zinvolle solidariteitsactie op? Een methodiek op maat helpt je bovendien om doordachte keuzes te maken over de solidariteitsacties en -projecten op school. MIKADOE is opgebouwd volgens de principes van EDO (Educatie voor Duurzame Ontwikkeling). Je kan er bij elke solidariteitsactie of op elk tijdstip mee aan de slag. Inclusief spelbox met aangepaste mikado-stokken en een inlogcode. Met die code krijg je toegang tot www.mikadoe.be, waar leuke animatiefilmpjes, originele spelmethodieken en kant-en-klaar lesmateriaal verzameld staan. Dit materiaal werd ontwikkeld in het kader van de nieuwe campagne van Broederlijk Delen over Burkina Faso.

Radio Oorwoud

WWF, 2012

Doelgroep: 6-12 jaar

Radio Oorwoud is een pakketje met een cd en een handleiding voor leerlingen van de lagere school rond verschillende milieuproblemen en natuurbeleving. De liedjes verlagen de drempel om het in de klas te hebben over ontbossing, klimaatverandering en de ecologische voetafdruk. Achtergrondinformatie en inhoudelijke of muzische lesactiviteiten bij elk liedje zijn te vinden op de bijhorende cd-rom.

Water 'Wat een soep!'

Djapo, 2016

Doelgroep: 8-10 jaar

Samen met de kinderen onderzoek je verschillende deelthema's rond watervervuiling. Jullie ontdekken en ervaren dat water vooral door plastic afval wordt vervuild. Jullie ontdekken welke weg plastic afval tot in de oceaan aflegt, hoe de plastic soep ontstaat en welke schadelijke gevolgen deze heeft voor mens, dier en natuur. Tot slot inspireren jullie ervaringen en bevindingen om te leren hoe je iets tegen de plastic soep kan doen.

Eco-helden in actie! Jij wil toch ook in een schone wereld wonen?

Klapwijk, Vrouwke ; 2010

Doelgroep: 9-12 jaar

Een informatief boek voor kinderen vanaf 9 jaar die willen weten hoe ze de wereld om hen heen schoon en mooi kunnen houden. Je kan het op school starten en het doortrekken naar thuis. Je kan met de leerlingen proefjes doen en allerhande milieuwebsites bekijken en dan... tot actie komen!

Help, mijn iglo smelt! Vier verhalen van kinderen uit verre landen

Righton, Nathalie; Koen, Ton; 2009

Doelgroep: 9-12 jaar

In dit inspirerende boek vertellen vier kinderen uit verschillende landen over hun leven en over de invloed van de opwarming van de aarde op hun leven. Halima uit Ethiopië moet steeds verder lopen met haar geitjes om water te vinden in de woestijn. En het eiland in de Stille Zuidzee waar Toei woont is langzaam maar zeker in de zee aan het zakken.

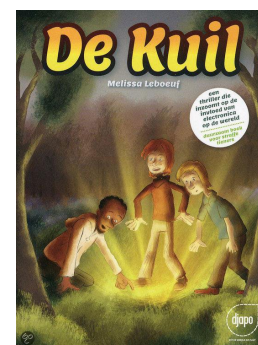

De kuil

Djapo, 2014

Doelgroep: 10-12 jaar

Mien en Kobe zijn de achterkleinkinderen van Omi. Omi is 93 jaar. Ze woont in een rusthuis, is reuze actief en houdt van wandelen in de tuin. Tijdens één van die wandelingen leren Mien en Kobe Dembé kennen. Hij is de tuinman van het rusthuis en komt uit Congo. Mien en Kobe vinden hem supercool. Maar de directeur van het rusthuis wil uitbreiden, de tuin moet weg. Protestacties halen niets uit, de werken gaan toch door. Tot er in een kuil iets gevonden wordt. Iets dat alles zal veranderen...

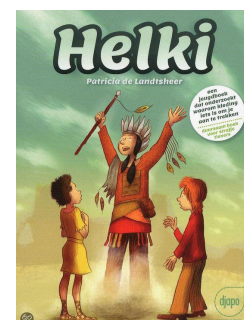

Helki

Djapo, 2014

Doelgroep: 10-12 jaar

Ontdek een verhaal achter onze kleren. Een avontuur over Kato, katoen en een vriendschap in Amerika. Kato krijgt voor haar 10de verjaardag een fantastisch cadeau van haar opa: twee schapen waar ze voortaan zelf voor mag zorgen en een grote reis naar Ivoorkust, waar opa vroeger werkte. Alsof er magie in het spel is, ontvangt Kato's opa een uitnodiging van zijn vroegere vriend Miel met wie hij in Ivoorkust heeft gewerkt. De reis gaat naar Amerika, waar Kato een spannende vakantie beleeft. Ze ontmoet er het Indiaanse meisje Imala en haar familie. Tussen beide meisjes ontstaat er een hechte vriendschap.

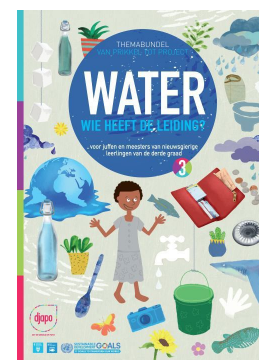

Water 'Wie heeft de leiding?'

Djapo, 2016

Doelgroep: 10-12 jaar

Samen met de kinderen onderzoek je verschillende deelthema's rond toegang tot water. Wat betekent eigenlijk 'toegang hebben tot water'? Jullie ontdekken en ervaren dat niet iedereen toegang heeft tot water. Wie zorgt voor drinkbaar water uit de kraan? Waarom betalen we voor water? Is het betaalbaar? Je hebt toegang tot zuiver water als het beschikbaar, bereikbaar en ook betaalbaar is.

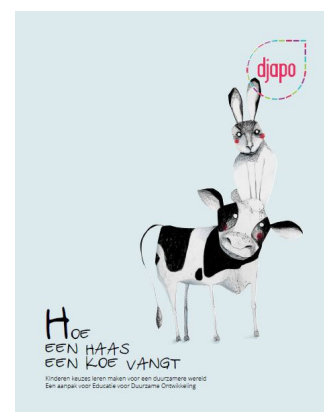

ACHTERGRONDINFORMATIE

Hoe een haas een koe vangt : kinderen keuzes leren maken voor een duurzamere wereld

Djapo, 2017

Met deze praktijkvisie wil Djapo iedereen die met educatie bezig is een weg wijzen naar kwaliteitsvoller en meer toekomstgericht onderwijs, waar kinderen en jongeren de juiste tools meekrijgen voor de uitdagingen van morgen. In hoofdstuk 1 lees je alles over duurzame ontwikkeling, de link met wereldwijde duurzame ontwikkelingsdoelen en de manier waarop het begrip concreet gemaakt kan worden aan de hand van thema's. Centraal staan het samenspel van de 3 P's (people, planet, prosperity), de link met kinderrechten en de mondiale dimensie. In het tweede hoofdstuk leer je hoe je EDO in een hele leeromgeving integreert. Daarvoor worden concrete tools aangereikt om lessen en projecten te ontwikkelen, EDO in de leercontext vorm te geven, er een gericht beleid rond te ontwikkelen en er de hele omgeving bij te betrekken. In hoofdstuk 3 wordt dieper ingegaan op beeldvorming over de wereld.

LESMATERIAAL

Agua Cadabra: Breng het water op je akker

Spoor ZeS, 2010

Doelgroep: 12-18 jaar

Dit is een educatief spel over de waterproblematiek op de Boliviaanse hoogvlakte. De klimaatsverandering, politieke en menselijke factoren spelen ook een belangrijke rol in het spel. Het doel van het spel is om een irrigatiesysteem te bouwen voor de gemeenschap. De spelers zullen ook voor de keuze komen te staan of hun eigen belang of dat van de gemeenschap primeert.

Ongegrond: Diepgravende lessen over Colombia en de strijd om grond

Studio Globo, 2015

Doelgroep: 12-18 jaar

Steeds meer landbouwgronden worden bedreigd door toedoen van de overheid, door grote bedrijven en zelfs door gewapende groepen. Mensen worden verjaagd van hun grond, de natuur wordt vernietigd, het drinkwater vervuild en de aarde onvruchtbaar. Aan traditionele landbouw doen kan niet meer. Voor de Colombiaanse boerenfamilies is hun grond hun leven. Het is hun cultuur. Het is hun identiteit. Op de grond van hun voorouders woont hun gemeenschap en werken ze voor de toekomst van hun kinderen? Die toekomst staat nu op het spel.

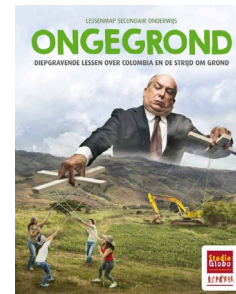
Troubled Waters

Protos, GoodPlanet; 2007

Doelgroep: 14-18 jaar

Dit pakket voor de 2de en 3de graad secundair onderwijs werd gemaakt bij de fototentoonstelling «Troubled waters» maar kan ook los daarvan gebruikt worden. De handleiding reikt de leerkracht allerlei lessuggesties aan om het thema water aan bod te laten komen in vakken zoals talen, PAV, lichamelijke opvoeding, godsdienst, praktijkvakken, geschiedenis, aardrijkskunde, wiskunde. Ter ondersteuning kan je gebruik maken van een dvd met een film, een quiz en een rollenspel, posters, foto's uit de tentoonstelling en werkbladen. Verbanden tussen waterconflicten en wateroplossingen worden zichtbaar, de wereld komt via water wat dichterbij en het duurzaam gebruik van water staat centraal.

Secundair onderwijs

Boerenverstand

De Aanstokerij, 2010

Doelgroep: 15-18 jaar

«Boerenverstand» is een interactief groepsspel over landbouw in de wereld. De videobeelden brengen vijf thema's aan die van levensbelang zijn voor landbouwers zowel bij ons als in het Zuiden: water, bodem, energie, mest en kapitaal. Elk van deze thema's biedt landbouwers in de wereld kansen maar ook problemen. Ze blijven echter niet bij de pakken zitten, voor elk probleem proberen ze creatieve, duurzame oplossingen te bedenken. Kwestie van gezond boerenverstand! Vier teams nemen het tegen elkaar op. De spelers proberen zo veel mogelijk punten te behalen door vragen op te lossen en opdrachten te vervullen in verband met de videobeelden. Goed opletten tijdens de beelden, zelf creatief voor de dag komen en tactisch spelen, zijn van cruciaal belang tijdens het spel. Dit maakt van 'Boerenverstand' een spannend en leuk maar vooral ook inhoudelijk interessant spel.

Over the top : Niks aan de hand met onze bol?

GoodPlanet, 2013

Doelgroep: 15-18 jaar ASO en TSO (mits aanpassing is het ook bruikbaar voor BSO)

Wat als we de klimaatverandering geen halt toe roepen? In de expo 'Over the top' maken we een sprong naar de toekomst. Hoe ziet die eruit als we doen alsof er niets aan de hand is? Laat je inspireren door de toekomstbeelden, de absurde situaties, de getuigenissen, de vernieuwende oplossingen en de informatie die je terugvindt op de vijf zuilen. Elke zuil gaat in op een thema dat nauw aansluit bij onze leefwereld: voeding, mobiliteit, energie, consumptie en natuur. Het doemdenken laten we achterwege. In de expo geven we een positieve insteek.

Reiskriebels met grenzen: educatief spel rond duurzaam reizen

KrisKras, 2010

Doelgroep: 15-18 jaar

Dit educatief spel voert de leerlingen door Krastanië. De bedoeling is dat ze duurzaam doorheen het land reizen. De uitdaging is om met respect voor de mensen en de natuur door Krastanië te reizen. Daarnaast moeten de reizigers ook rekening houden met de economische gevolgen van hun reis. Wie dit allemaal goed doet, verdient duurzaamheidscredits. Wie het meeste duurzaamheidscredits heeft op het einde van het spel, is de winnaar. Eindtermen? Deze vorming sluit aan bij de VOETEN 2010 (context 4), vakgebonden eindtermen aardrijkskunde, PAV, MAVO, toerisme, biologie en natuurwetenschappen en past perfect binnen de EDO-scholen gesteund door het ministerie van onderwijs.

Straffe kost: gepeperde lessen over honger in de wereld

Broederlijk Delen, 2013

Doelgroep: 16-18 jaar

Met deze kant-en-klare lessenmap kan je direct aan de slag om je leerlingen wegwijs te maken in het campagnethema. De filmpjes op de campagne-dvd plakken een gezicht op het verhaal en zorgen ervoor dat de leerlingen een realistisch beeld krijgen van het leven in Oeganda. De lessenmap bevat drie lessen van verschillende moeilijkheidsgraad. In een eerste les kruipen de leerlingen in de huid van een jonge Oegandese boer(in). Slagen de leerlingen erin om onder moeilijke omstandigheden hun gezin goed te onderhouden? Dit materiaal is terug te vinden in de onderwijsbibliotheek en kan ook online bekeken worden via de website van Broederlijk Delen.

FILM & DOCUMENTAIRE

Lovemeatender

Coeman, Manu; Dane, Kris; 2011

Doelgroep: 15+

Gemiddeld eet elke Belg gedurende zijn leven zowat 5 koeien, 7 schapen, 42 varkens, 891 kippen, 43 kalkoenen en 24 konijnen. Jaarlijks worden er 285 miljoen dieren geslacht. 285 miljoen voor 11 miljoen inwoners. De bekroonde documentaire 'LoveMEATender' gaat over de impact van de toenemende vleesconsumptie. Sinds de Tweede Wereldoorlog is de wereldbevolking samen met de vleesconsumptie fors toegenomen. Waar vlees vroeger een voorrecht was, is het nu een doodnormale zaak geworden. Deze toegenomen vraag leidde tot de nood aan een groter aanbod. Zo ontstond er een nieuwe industriële logica bij de productie van vlees. Met winst als motief werd de productiewerkwijze van vlees grondig aangepast. Dit heeft dan ook zowel culturele, economische, politieke als ethische implicaties. De belangrijkste invloeden worden echter uitgeoefend op het milieu en op de gezondheid van mensen. De vraag is dan ook hoelang de aarde de prijs van onze drang naar vlees kan blijven betalen ... De map bevat naast de dvd ook een Franstalige educatieve map.

Sea the truth : in 2048 the oceans will be empty

Alalena production, 2012

Doelgroep: 15+

Als we in het huidige tempo vis blijven vangen en eten kunnen over 30 jaar de oceanen en zeeën leeggevisd zijn. Wetenschappers verkondigen deze boodschap al jaren, maar het heeft voorlopig nog niet geleid tot maatregelen die het tij kunnen keren. De jacht op vis is een uit de hand gelopen economisch monster: met grote sleepnetten worden de bodems van de zeeën leeg geschraapt. De massale bijvangst gaat verminkt of dood terug de zee in. De oplossing wordt door overheden gezocht in duurzame visserijprojecten. Ook worden er beschermde gebieden in zee vastgesteld waar niet gevisd mag worden en krijgen vissers quota opgelegd. Maar slechts 0,8 procent van de wereldzeeën is beschermd gebied en vangstquota worden stelselmatig te hoog vastgesteld en overtreden. Voedingsdeskundigen propageren twee keer in de week vis te eten, maar vergeten erbij te vertellen dat in vooral vette vissen ontoelaatbare hoeveelheden giftige stoffen zitten. En dat de zee niet onbeperkt kan leveren.

Taste the waste

Turn, Valentin; 2010

Doelgroep: 15+

We gooien net zo veel voedsel weg als we opeten. Van elke twee kroppen sla en aardappels belandt er één in de vuilnisbak, nog voordat ze de consument bereiken. Waarom worden de hoeveelheden weggegooid voedsel steeds groter? We vragen het aan verkopers, supermarktmanagers, Ministeries van Gezondheid, overheden en EU-bureaucraten. Taste the Waste reist over de wereld om te zien hoe voedselverspilling plaatsvindt, maar ook wat we er aan kunnen doen. Ze laat mensen aan het woord die deze ongelooflijke verspilling een halt willen toeroepen: een 'dumpster diver' uit Wenen, afvalonderzoekers uit Oostenrijk en de VS, een keuterboer en activist uit Kameroen en iemand die de restanten van een groothandelsmarkt in Parijs sorteert voor een voedselbank. Al deze mensen werken toe naar hetzelfde doel: als het ons lukt om de hoeveelheid vermijdbaar voedselafval te halveren, dan zou dat net zo veel effect hebben op het wereldklimaat als wanneer we een kwart van alle auto's van de weg zouden halen.

Smakelijk eten! Hoe voedsel de wereld verandert

Grotenhuis, Walther; 2011

Doelgroep: 16-18 jaar

Documentairemaker Walther Grotenhuis volgt in 'Smakelijk eten' het spoor van de boon terug naar Afrika, maar houdt zich ook bezig met Filipijnse garnalen kwekerijen (dramatisch voor plaatselijke visserijcultuur) en Braziliaanse sojateelt, bedoeld als varkensvoer, maar met grootschalige vernietiging van het regenwoud als neveneffect. Uitgangspunt is een feestmaal in het verre Holland. Tegen de tijd dat men elkaar "smakelijk eten" toewenst, is onze eetlust al over. 'Smakelijk eten' blijft uitvoerig stilstaan bij de schade die onze tafelmanieren veroorzaken aan verre kusten.

Duurzaam op papier : een documentaire over papier en ecologische labels

't Uilekot, 2010

Doelgroep: 17+

In een gemeenschappelijk project tussen Finse en Belgische jongeren kwam de reportage 'Duurzaam op papier' van An-Katrien Lecluyse en Leo Broers tot stand. Zij maakten een documentaire over de minder frisse praktijken van het FSC label. Ze doen dit aan de hand van het voorbeeld van het Braziliaanse bedrijf Veracel. Veracel beschikt over grootschalige eucalyptusplantages die de biodiversiteit bedreigen, lokale gemeenschappen van hun grond verjagen en liters pesticiden gebruiken in deze groene woestijnen. Hiermee wil de documentaire wijzen op een structureel probleem met FSC. De strategie van labels zorgt ervoor dat NGO's hoe langer hoe meer geïntegreerd raken in de vrije markteconomie. Daardoor worden ze onderworpen aan de logica van vraag en aanbod en kan de markt bepalen hoe streng de criteria worden toegepast. In december 2013 werd een brochure uitgegeven die ingaat op de reacties die de film uitlokte ('Duurzaam op papier: een onderzoek naar ecologische papierlabels')

ACHTERGRONDINFORMATIE

Basisboek duurzame ontwikkeling

Roorda, Niko; 2015

Doelgroep: 17+

Dit basisboek biedt een brede introductie op duurzame ontwikkeling. Het is gericht op studenten van alle disciplines in het hoger onderwijs, o.m. technische, economische, sociale, leraren- en kunstopleidingen. Het beschrijft duurzame ontwikkeling op een evenwichtige manier, rekening houdend met people, planet en profit/prosperity. En bovendien met oog voor de mondiale kant van duurzame ontwikkeling en de toekomstaspecten ervan. Het boek bestaat uit twee delen. Het eerste deel analyseert de situatie in de wereld m.b.t. duurzame ontwikkeling. Het tweede deel geeft een hele reeks oplossingsrichtingen en -methodes. Digitale ondersteuning voor studenten (films, samenvattingen, extra opdrachten) en docenten (uitwerking van de opdrachten) is beschikbaar voor wie het boek aankoopt (unieke code).

Educatie voor duurzame ontwikkeling (EDO): competenties

Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, 2013

Doelgroep: volwassenen

Het lerend netwerk Duurzame ontwikkeling in de lerarenopleiding werkte aan een EDO-competentieprofiel, gelinkt aan de EDO-principes. Het is een mogelijke leidraad om aspirant-leerkrachten handelingsbekwaam te maken om EDO in de scholen/klassen te introduceren. De EDO-competenties zijn hierbij richtinggevende competenties waarover een toekomstige leerkracht moet beschikken.

